

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Sâli Radu, de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Bordian Victor și de către inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, în cauza penală în privința lui

Bordian Victor XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat sat. XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 13.06.2017 - până la 04.08.2017

instanța de apel:

de la 29.08.2017 - până la 12.12.2017

instanța de recurs ordinar:

de la 13.06.2018 – până la 02.10.2018

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, legal executată.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 04 august 2017, Bordian Victor XXXXX a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod Penal, fiind-ui stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de 15 ani cu ispășirea în penitenciar de tip închis.

Acțiunea civilă depusă de Procuratura Ștefan Vodă privind încasarea de la Bordian Victor a cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Bordian Victor, în una din zilele lunii ianuarie a anului 2014, noaptea, aflându-se la domiciliul său, situat în sat. Căplani, r-1 Ștefan Vodă, cu scopul întreținerii unu raport sexual cu fiica concubinei sale, pe nume XXXXX născută la XXXXX, contrar voinței ei, prin aplicarea constrângerii psihice, aducând victima în stare de imposibilitate de a se apăra, a întreținut cu ultima un raport sexual în formă naturală contrar voinței ei.

3. Împotriva sentinței pronunțată integral la 04 august 2017, au declarat apeluri:

- la 09 august 2017 și la 14 august 2017, inculpatul Bordian Victor;
- la 21 august 2017, procurorul Diana Cernomorcenca.

3.1. Inculpatul Bordian Victor a solicitat casarea totală a sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru primă instanță, prin care să fie achitat din motivul că n-a săvârșit infracțiunea imputată.

În susținerea apelurilor, inculpatul a invocat faptul că pe întreg procesul penal a pledat nevinovat. Partea vătămată și asistentul social au depus mărturii false prin care se indică că partea vătămată Ceban D., a avut relații cu XXXXX, urmare a faptului că ultimul a fost condamnat în baza articolului 174 Cod penal. Soții Ceban Natalia și Vladimir pot confirma că inculpatul nu a amenințat partea vătămată. Consideră, că cetățeanca XXXXX care este și fosta concubină a lui urmărește scopul ca să fie condamnat pe marginea cazului respectiv. Pe parcursul procesului penal partea vătămată a dat declarații contradictorii. Nu a fost probat nici faptul precum că în timpul raportului sexual partea vătămată ar fi plâns și strigat , or, în odaia în care se presupune că ar fi fost actul sexual s-au aflat trei frați ai părții vătămate, precum și stăpânul casei XXXXX În apelul suplimentar, inculpatul susține că nu a săvârșit fapta ce i se impută, iar declarațiile martorilor și a părții vătămate sunt inventate și au la bază o înțelegere de a obține o sentință de condamnare la închisoare în privința lui.

3.2 Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea ce ține de încasarea cheltuielilor judiciare și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să se dispună încasarea din contul lui Bordian Victor în beneficiul statutului a cheltuielilor judiciare în cuantumul de 2446,42 lei.

În susținerea apelului, procurorul a susținut că: instanța de judecată corect a încadrat acțiunile inculpatului Bordian Victor în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, aplicându-i în mod legal și corect, pedeapsa sub formă de 15 ani închisoare. Cu toate acestea, în motivarea sentinței sale precum și în dispozitiv, instanța a respins ca nefondată solicitarea acuzatorului de stat de a dispune încasarea din contul inculpatului în beneficiul statutului a cheltuielilor judiciare în sumă totală de 2446,42 lei.

Prin urmare, instanța de judecată nejustificat, interpretând eronat prevederile legislației naționale procesual penale, a respins solicitarea acuzatorului în partea încasării din contul condamnatului Bordian Victor, în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare sus indicate, invocând că, acestea sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului. Instanța a mai invocat că, normele procedural penale nu prevăd expres achitarea din contul condamnatului a cheltuielilor judiciare, care se constituie din cheltuieli de procurare a rechizitelor de birotică, considerând că, cheltuielile care sunt enumerate în dispoziția art. 228 alin. (1) Cod de Procedură Penală, nu prevăd astfel de cheltuieli.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2018, au fost respinse ca nefondate, apelurile declarate de inculpat și procuror și menținută sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 04 august 2017.

4.1. Motivând soluția emisă, instanța de apel, a susținut că argumentele invocate în apeluri ce vizează activitatea primei instanțe privind administrarea și aprecierea probelor puse la baza condamnării inculpatului Bordian V., sunt nefondate din considerentele expuse în continuare.

Urmărirea penală și judecata în primă instanță s-au desfășurat în strictă conformitate cu procedura prevăzută de lege și, respectiv, nu se constată încălcări care atrag nulitatea probelor administrate și a actelor procedurale efectuate.

Sentința cuprinde elementele definitorii condamnării, prevăzute de art. 394 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală. Astfel, este descrisă fapta criminală, considerată ca fiind dovedită, forma și gradul de vinovăție a inculpatului Bordian V., motivele și consecințele infracțiunilor săvârșite de inculpat, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care sunt respinse argumentele părții apărării.

Starea de fapt și de drept stabilită prin sentință concordă cu probele administrate și apreciate de prima instanță.

Probele prezentate în ședința de judecată și puse la baza sentinței, au fost obținute legal, sânt admisibile conform prevederilor art. 95 Cod de procedură penală și sânt apreciate conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală.

În contextul evaluării activității primei instanțe cu privire la aprecierea probelor administrate în cauză, instanța de apel a considerat că nu există temei pentru a da o nouă apreciere probelor, instanța fiind solidară cu concluziile cuprinse în sentință, dat fiind că sunt motivate temeinic și legal, sub aspectul, că vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate este dovedită prin probatoriul administrat în cadrul procesului penal. Declarațiile părții vătămate minore sunt veridice, consecutive și reflectă adevărul; ele se coroborează cu probele prezentate în sprijinul învinuirii.

Instanța de apel a evidențiat că, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-psihologică legală staționar nr. XXXXX minora XXXXX de maladii psihice cronice nu suferă, este fără dereglări psihice, în perioada comiterii infracțiunii, victimă a cărei este, ea tulburări psihice de intensitate psihotică nu a manifestat, a putut înțelege corect caracterul și semnificația acțiunilor îndreptate asupra ei și în prezent le poate reda.

În atare situație, instanța de apel a considerat corectă concluzia primei instanțe privind determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de

inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute la art. 171 alin. (3), lit. b) Cod penal.

De asemenea instanța de apel a considerat corect soluționată chestiunea privind pedeapsa aplicată inculpatului Bordian Victor., aceasta fiind în limitele legii, iar în sensul dat a susținut că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61 și 75 Cod penal, în sentință, fiind cuprinse datele privind persoana inculpatului Bordian V., gravitatea infracțiunii săvârșite și circumstanțele care influențează asupra pedepsei. Astfel, prima instanță motivat a stabilit categoria și măsura de pedeapsă și, în așa mod, corect a concluzionat că atingerea scopului pedepsei se v-a obține prin aplicarea pedepsei cu închisoare. Temeiuri pentru aplicarea unei pedepse mai ușoare decât cea prevăzută de lege sau pentru suspendarea condiționată a executării pedepsei instanța de apel nu a constatat.

Față de lucrul judecat de primă instanță, instanța de apel a constatat motivarea amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu fapta reținută în sarcina inculpatului, astfel fiind în corespundere cu exigențele art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În asemenea situație, instanța de apel făcând referire la jurisprudența CEDO, a opinat că, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de apel poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță

Instanța de apel a considerat relevantă, în acest sens, și jurisprudența Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova potrivit căreia „...motivarea hotărârii este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului, care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atât timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărârii penale...” (cauza nr.1ra-1738/2014).

Motivele invocate de inculpat cu privire la aprecierea probelor administrate în cauză efectuată de instanța de judecată, reprezintă opinia subiectivă a acestuia, iar nerecunoașterea vinovăției nu echivalează cu achitarea inculpatului, devreme ce probele prezentate în sprijinul învinuirii, administrate și apreciate de prima instanță – relevate în cuprinsul sentinței, verificate în ședința instanței de apel, dovedesc cu certitudine săvârșirea infracțiunii respective de către inculpat. Versiunea inculpatului nu are acoperire probatorie, se combate complet prin împrejurările stabilite și probele administrate în cauză, astfel fiind apreciată ca o tentativă de a evita răspunderea penală pentru fapta săvârșită.

Cu privire la motivele invocate în apelul procurorului ce vizează cheltuielile judiciare, au fost apreciate de instanța de apel, ca fiind nefondate din motiv că, potrivit prevederilor art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală expertiza se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor integrității corporale, stării psihice a bănuțitului, învinuitului sau inculpatului iar conform alin.(2) din același articol, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, astfel prin prisma prevederilor art. 229 Cod de procedură penală, acestea urmează a fi trecute în contul statului iar cheltuielile judiciare în sumă de 40,42 lei, la fel, au fost suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, astfel, fiind cheltuieli judiciare ce se plătesc din sumele alocate de stat.

În afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelanți, instanța de apel, examinând aspectele de fapt și de drept ale cauzei, conform cerințelor din art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, a apreciat că nu există alte temeiuri de a interveni în sentință. Inculpatul nu cade sub incidența Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, existând restricția prevăzută la art. 1 alin. (1) - *nu se aplică amnistia persoanei care nu a manifestat căință activă în cadrul procesului penal*, precum și restricția prevăzută la art. 10 alin. (1), lit. d) – *nu se aplică amnistia față de persoanele care au săvârșit infracțiunea prevăzută la art. 171 alin. (3) Cod penal*.

5. Împotriva deciziei instanței de apel, pronunțată integral la 26 ianuarie 2018, au declarat recursuri ordinare:

- la 31 ianuarie 2018, avocatul Dumitru Cazacu în numele inculpatului Bordian Victor;
- la 22 februarie 2018, procurorul Procuraturii de Circumscripție Chișinău, Radu Sâli;
- la 09 august 2018, inculpatul Bordian Victor.

5.1. Avocatul Dumitru Cazacu, acționând în numele inculpatului Bordian Victor, fără a face referire la unul din temeiurile alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Bordian Victor, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

În motivarea recursului, avocatul a susținut următoarele:

- versiunea de nevinovăție a inculpatului nu a fost combătută prin probe pertinente, concludente utile și veridice, care în ansamblu din punct de vedere al colaborării lor, ar dovedi că anume el a comis infracțiunea imputată în circumstanțele stabilite de prima instanță;

- sentința de condamnare a inculpatului nu poate fi bazată pe probele relevate și analizate de către prima instanță, dat fiind că în cadrul cercetării judecătorești aceste probe, prezentate de partea acuzării, nu servesc la constatarea vinovăției inculpatului în săvârșirea faptei incriminate prin rechizitoriu;

- conform articolului 414 alin. (2) Cod de procedură penală, era necesară darea unei noi aprecieri probelor administrate în cauză;

- analizând declarațiile părții vătămate minore **XXXXX**., prezentate pe întreg procesul penal, pentru a evita anumite îndoieli cu privire la veridicitatea și exactitatea datelor relatate, apar dubii rezonabile referitor la acordarea întâietății lor în raport cu declarațiile inculpatului, care constant, pe tot parcursul procesului penal, pledează nevinovat;

- de la data faptei incriminate inculpatului - una din zilele lunii ianuarie a anului 2014, noaptea, și până la data sesizării organului de urmărire penală - 25 noiembrie 2016 există o perioadă de timp îndelungată, care nu se justifică, prin circumstanțe și date obiective;

- martora **XXXXX**, care este mama părții vătămate minore **C XXXXX** și care concubina cu inculpatul, se află în relații ostile cu ultimul, fapt confirmat prin sentința de condamnare pentru violență în familie. Ea a sesizat organul de urmărire penală despre săvârșirea

pretinsei infracțiunii comise de inculpat în privința părții vătămate minore XXXXX la data de 25 noiembrie 2016 adică după cazul în care a fost maltrată fizic de inculpat;

- prin sentința Judecătorei Slobozia din 12 martie 2015, Bordian V. a fost condamnat la închisoare la 1 (unu) an și 6 (șase) luni, fiindu-i reținută fapta că în decursul mai multor ani, sistematic, aflându-se în stare de ebrietate alcoolică își abuzează fizic și psihic membri familiei sale, concubine XXXXX și pe fiica acesteia XXXXX, cu care locuiește împreună înjosindu-le onoarea și demnitatea acestora, aplicând forța fizică asupra lor. Astfel, se constată că martora XXXXX care este mama părții vătămate minore XXXXX se află în relații ostile față de inculpat;

- martorul XXXXX, este cointeresat întru darea declarațiilor împotriva lui Bordian V., urmare a faptului denunțării de către Bordian V., la organul de urmărire penală, pe faptul că XXXXX., pe parcursul lunii octombrie 2016 a întreținut mai multe rapoarte sexuale, altul decât violul, cu minora XXXXX., denunțare soldată cu sentința Judecătorei Căușeni (sediul Ștefan Vodă) din 15 mai 2017 prin care XXXXX., a fost condamnat în baza articolului 174 alin. (1) Cod penal. Prin urmare, declarațiile martorilor XXXXX și XXXXX la care se face referire ca fiind decisive, prezentate în susținerea învinuirii și puse la baza sentinței de condamnare, în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, nu prezintă garanții de probare certă și concludentă a vinovăției inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate;

- partea vătămată minoră XXXXX a avut și alte relații sexuale până la efectuarea raportului de expertiză medico-legală XXXXX din 25 noiembrie 2016, fapt ce conduce la imposibilitatea de apreciat cu certitudine a timpului rupturii membranei himenele;

- declarațiile martorilor Barcari G., Caraman M., Ceban N., Bordian N., Bordian L., Savelie L., Trigub A., prezentate în sprijinul învinuirii, sunt indirecte, adică nu arată precis și clar la inculpat, ca fiind autorul infracțiunii. Din conținutul probelor respective nu rezultă date informative clare și precise, ele nu conțin împrejurări de constatare asupra inculpatului privind săvârșirea infracțiunii de viol imputat. Părerea acestora, sugerată, precum că în luna ianuarie 2014 ar fi avut loc pretinsul viol, se înfățișează sub forma unei păreri personale, de ordin

subiectiv. Simplele afirmații de genul dat nu sunt suficiente pentru a avea valoare probantă în sprijinul învinuirii;

- există dubii rezonabile în probarea învinuirii înaintate inculpatului prin rechizitoriu, iar conform art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală, toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile prezentului cod, se interpretează în favoarea inculpatului;

5.2 Procurorul, indicând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6 Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce ține de încasarea cheltuielilor de judecată, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanța de apel, de către un alt complet de judecată.

În motivarea recursului, procurorul a susținut că:

- decizia instanței este neîntemeiată din motivul neîncasării cheltuielilor judiciare de la inculpat;

- atât prima instanță cât și instanța de apel nu a luat în considerație că în cadrul instrumentării cauzei penale, de către stat au fost suportate cheltuieli în sumă de 2446, 42 lei, care urmau a fi încasate de la inculpat conform prevederilor art. 227-229 Cod de procedură penală, iar instanța contrar prevederilor art. 385 alin. (1) pct. 14), 397 pct. 5) Cod de procedură penală, nu a dispus acest fapt. Prin urmare soluția instanței de apel, contravine normelor procesual penale.

5.3 Inculpatul, fără a indica unul din temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a susținut următoarele:

- nu este vinovat de comiterea infracțiunii incriminate;
- în urma relațiilor ostile dinte concubina sa, XXXXX, și martorul XXXXX, aceștia aveau motiv de a da declarații împotriva acestuia;
- partea vătămată a dat declarații ce nu corespund realității.

6. Pe cauză nu a fost depusă referință.

7. Judecând recursurile ordinare, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi respinse, din următoarele considerente.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală,

concomitent fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, însă fără a agrava situația inculpatului în propria cale de atac.

7.1. Cu referire la recursul declarat de către avocatul Dumitru Cazacu, în numele inculpatului Bordian Victor, care, fără a indica unul din temeiurile pentru recurs, prevăzute la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Bordian Victor, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, Colegiul penal lărgit constată că în susținerea poziției respective, recurentul în mod principal critică aprecierea materialului probator prezent în speță precum și declarațiile părții vătămate și a martorilor XXXXX. și XXXXX., de către prima instanță și instanța de apel.

În sensul dat, Colegiul penal lărgit examinând motivele respective constată că prin acestea se expune o critică asupra probelor puse de către prima instanță la baza condamnării inculpatului Bordian Victor, critică care în opinia recurentului este justificată și impune necesitatea casării deciziei atacate.

Sub acest aspect Colegiul penal reține că, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală prevede o listă exhaustivă de temeiuri pentru recurs, a cărei analiză denotă faptul că chestiunile privind aprecierea sau reaprecierea probelor, nu sunt reflectate în conținutul acestui articol, astfel neconstituind un temei separat pentru recurs. În acest sens, este necesar de a reitera că potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Astfel, Colegiul penal lărgit statuează că critica aprecierii probelor, care la caz comportă o solicitare de reapreciere a acestora, nu poate fi supusă analizei la etapa examinării cauzei în ordine de recurs ordinar, deoarece instanța de recurs este abilitată de a se pronunța asupra chestiunilor de drept, care constituie erori cu caracter procedural sau material, iar aprecierea probelor constituie o chestiune de fapt, ce ține de judecarea fondului cauzei, judecare care nu se înfăptuiește de către instanța de recurs. În contextul dat, Colegiul penal reiterează că instanța de recurs verifică legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești

atacate, exclusiv prin prisma prezenței sau absenței temeiurilor pentru recurs, prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

Din considerentele expuse, Colegiul penal respinge argumentele invocate în partea dată, ca fiind de jure inadmisibile. Subsidiar, Colegiul penal lărgit apreciază critic alegația că *fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii*, or acest argument este invocat nemijlocit în susținerea criticii privind aprecierea probelor, care după cum s-a menționat anterior, este inadmisibilă.

Mai mult, recurentul expunând mai multe motive justificative, în opinia acestuia, în susținerea solicitării de casare a deciziei atacate, nu a indicat care temei concret din cele prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală a servit ca bază la depunerea recursului ordinar, astfel instanța de judecată nu este abilitată de a completa din oficiu temeiurile prevăzute de legislația procesual-penală în sensul susținerii solicitărilor recurențelor, or, partea care a sesizat instanța prin cerere urmează a-și încadra poziția în prevederile normelor relevante ce guvernează soluționarea chestiunilor abordate.

Astfel, verificând legalitatea hotărârii atacate sub aspectele invocate de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Bordian Victor, Colegiul penal lărgit reține că motivele invocate, nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, dat fiind faptul că, instanța de apel, la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală și prin hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor relevante atât din apelul părții acuzării cât și din apelurile părții apărării, întemeindu-și soluția în baza probelor cercetate de prima instanță, verificate și apreciate corespunzător de instanța de apel prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, consemnate în procesul verbal al ședinței de judecată, descrise în decizia sa, soluția instanței nefiind afectată de o eroare de fapt sau de drept, iar decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care își întemeiază soluția, fiind astfel judecat fondul cauzei, din care considerent, temeiuri de a interveni în decizia instanței de apel nu au fost identificate de către instanța de recurs ordinar.

7.2. Cu referire la recursul declarat de către procuror, care indicând în calitate de temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6 Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de

apel în partea ce ține de încasarea cheltuielilor de judecată, cu dispunerea rejudecării cauzei, Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea hotărârii atacate prin prisma temeiului indicat și a motivării poziției date, constată că instanța de apel și-a motivat suficient de clar și explicit soluția privind respingerea solicitării procurorului de a încasa din contul inculpatului Bordian Victor în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 2446,42 lei, or, cercetând materialele cauzei s-a constatat cu certitudine că ordonatorul expertizelor judiciare efectuate în prezenta cauză a fost organul de urmărire penală, care în temeiul art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, era obligat de a dispune efectuarea expertizei pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor integrității corporale, stării psihice a bănuیتului, învinuitului sau inculpatului.

Colegiul penal lărgit constată că, deși a fost abrogat alin. (2) al art. 143 Cod de procedură penală, privind obligativitatea achitării costurilor pentru expertizele judiciare obligatorii din mijloacele bugetului de stat, această normă era în vigoare la momentul dispunerii, prin ordonanțele organului de urmărire penală, a efectuării expertizelor în cauză, ceea ce denotă corectitudinea punerii cheltuielilor de judecată, în speță, în sarcina statului.

Mai mult, punerea cheltuielilor de judecată în sarcina statului, în speță, este justificată și prin prisma prevederilor art. 75 alin. (3) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr. 68 din 14.04.2016, potrivit căroră în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat. După cum s-a constatat anterior, la dispunerea efectuării tuturor expertizelor judiciare în cauză, în calitate de ordonator, figura organul de urmărire penală, ceea ce suplimentar denotă corectitudinea soluțiilor adoptate de către prima instanță și apel.

Totodată, Colegiul penal lărgit constată că cheltuielile judiciare în sumă de 40,42 lei, la fel, au fost suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, astfel, fiind cheltuieli judiciare ce se plătesc din sumele alocate de stat.

Colegiul penal lărgit, de asemenea apreciază critic alegațiile recurentului cu privire la faptul că, instanța de apel la examinarea cauzei, nu a ținut cont de prevederile art. 101, 229, 394, 414 Cod de

procedură penală, or, instanța de apel a reținut corect circumstanțele suportării cheltuielilor judiciare, care nu urmează a fi puse în sarcina inculpatului Bordian Victor, întrucât acestea sunt puse pe seama statului prin intermediul organelor de resort care pornesc urmărirea penală și sunt cheltuieli evidente și necesare în vederea constatării faptei infracționale, dar nu cheltuieli suplimentare suportate de către organul de urmărire penală.

Atât timp cât statul are obligația, în sensul art. 6 CEDO, de a dovedi vinovăția persoanei trasă la răspundere penală în conformitate cu prevederile art. 24, 56 Cod de procedură penală, prin intermediul agenților săi, care la rândul lor, conform art. 96, 97 Cod de procedură penală, au sarcina probațiunii, legea penală îi garantează acuzatului dreptul la prezumția nevinovăției prin prisma art. 8 Cod de procedură penală, liberându-l de obligația de a-și demonstra nevinovăția, raționament care își găsește aplicabilitate și în raport cu orice chestiune conexă, necesară pentru demonstrarea vinovăției inculpatului, cum este efectuarea la caz a expertizelor judiciare.

Astfel, dispunerea de către organul de urmărire penală a efectuării raporturilor de constatare și expertizei tehnice a documentelor, a fost o acțiune indispensabilă procesului penal, or, la acea etapă Bordian Victor beneficia de prezumția nevinovăției, care îl libera de obligația de a-și demonstra nevinovăția, așadar ultimul neavând careva îndatoriri pecuniare față de dispozițiile și acțiunile organului de urmărire penală, care în virtutea legii are obligația de a acumula probe pentru stabilirea adevărului pe caz, iar punerea în sarcina persoanei recunoscute vinovate de comiterea unei infracțiuni, a achitării cheltuielilor judiciare pentru acțiunile organului de urmărire penală, nu poate fi reținută atât timp cât legea procesual-penală reglementează clar și explicit acest aspect.

7.3. Cu referire la recursul declarat de către inculpatul Bordian Victor, Colegiul penal lărgit constată că decizia instanței de apel a fost pronunțată integral la 26 ianuarie 2018, în ședință publică, ședință pentru care inculpatul a depus o cerere prin care a solicitat de a nu fi escortat, astfel potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 26 ianuarie 2018, ultimul la pronunțarea deciziei integrale nu a fost prezent însă a fost prezent la ședința din 12 decembrie 2017, când a fost pronunțat dispozitivul deciziei emise.

În pofida acestui fapt, la materialele cauzei (f.d.106 vol. II), este prezentă recipisa din 26 ianuarie 2018, potrivit căreia, copia deciziei motivate a fost înmânată inculpatului Bordian Victor.

Ulterior inculpatul Bordian Victor, primind copia deciziei motivate a instanței de apel la data de 26 ianuarie 2018, a declarat recurs ordinar la 09 august 2018.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit subliniază că, potrivit prevederilor art. 421 Cod de procedură penală, raportat la art. 401 Cod de procedură penală, persoanele menționate în dispoziția acestei norme procesuale sunt în drept să declare recurs ordinar. Totodată, pentru ca acesta să fie admis spre examinare de către instanța de recurs, el urmează a fi declarat în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei, așa cum este indicat expres în prevederile art. 422 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Reieșind din sensul normelor citate și în concordanță cu circumstanțele constatate, Colegiul penal lărgit reține că termenul de declarare a recursului (de 30 de zile) a început să curgă de la 27 ianuarie 2018 și a expirat la 25 februarie 2018, care era zi de duminică, deducându-se următoarea zi de luni 26 februarie 2018, ca fiind ultima zi de declarare a recursului ordinar, iar inculpatul a declarat recurs la 09 august 2018.

Astfel, analizând chestiunea respectivă, Colegiul penal lărgit, a constatat că recursul ordinar declarat de către inculpatul Bordian Victor, este declarat după expirarea termenului legal de 30 zile prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

Colegiul penal lărgit subliniază, că termenul de recurs este un termen procesual durată căruia este stabilită prin lege, având un caracter imperativ, astfel că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

De asemenea, Colegiul penal lărgit nu constată careva motive întemeiate ce ar justifica omiterea termenului de declarare a recursului ordinar (existența cazului fortuit sau a forței majore, or, existența unei

alte cauze care a pus titularul recursului în situația de a nu putea acționa în conformitate cu prevederile legale), de aceea se conchide asupra respingerii recursului, ca fiind inadmisibil.

În plenitudinea celor expuse, reieșind din faptul că temeiurile pentru recurs indicate de recurenți nu și-au găsit confirmare, iar la judecarea recursurilor nu s-au depistat erori de drept care, reținute din oficiu, ar impune soluția casării deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit conchide asupra respingerii recursurilor ordinare declarate, ca fiind inadmisibile.

8. În conformitate cu prevederile art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se resping, ca inadmisibile, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Sâli Radu, de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Bordian Victor și de către inculpat, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, în cauza penală în privința lui *Bordian Victor XXXXX*.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 15 noiembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac